

Neem nooit een beste vriend

Over het boek

Auteur: Erna Sassen

Illustrator: Martijn van der Linden

Uitgeverij: Leopold

Over de makers

Sinds 2004 schrijft **Erna Sassen** kinder- en jeugdboeken. Daarvoor was ze bekend als actrice op televisie, in musicals en toneelvoorstellingen. Ondertussen verschenen van haar pen al heel wat uiteenlopende boeken voor verschillende leeftijden.

De laatste jaren zijn dat vooral boeken over en voor tieners, zoals “Zonder Titel”, “Er is geen vorm waarin ik pas” en “Kom niet dichterbij”. Ze woont momenteel in Haarlem.

Martijn van der Linden kan je als illustrator niet in een hokje duwen. Hij maakt zowel levensechte tekeningen, bijvoorbeeld voor de roman “Zonder Titel”, maar ook de grappige en absurde reeks “Bob Popcorn” en de zwartwittekeningen in “Bliksemkind”. Tussen 2022 en 2024 was hij de Kinderboekenambassadeur van Nederland. Hij woont in Rotterdam samen met zijn vrouw (kinderboekenschrijfster Maranke Rinck) en hun drie kinderen.

Korte inhoud

In “Neem nooit een beste vriend” lees je over Joshua, die probeert de wereld om zich heen te begrijpen. Hij kwam terecht in een klas met een heleboel ruige kerels, maar kon zijn plek vinden dankzij zijn coole tekeningen. Vooral met Sergio en Dylan kan Joshua goed opschieten. Dan is er ook Lindsey, een mooie meid die prachtig kan dansen. Door gesprekken met zijn vrienden en de tekeningen van Joshua (soms grote paginagrote illustraties en soms kleine krabbels in de zijkant) lees je alles over hun leven op school en daarbuiten. Wanneer Joshua voor een schoolproject tekeningen en schilderijen maakt van Lindsey, groeien ze langzaam naar elkaar toe. Ondertussen komen heel wat geheimen aan het licht: Sergio is sekswerker om geld bij te verdienen en Dylan verloor zijn kleine zusje.

In het boek komen heel wat heftige thema's aan bod: sekswerk, naaktfoto's, seksuele oriëntatie, eetstoornissen, huishoudelijk geweld, porno... Het kan nuttig zijn om de lezers hiervoor even te waarschuwen. Geef ook zeker mee waar ze terecht kunnen met vragen en bezorgdheden. Iedereen kan terecht bij Tele-Onthaal of de zelfmoordlijn. Voor Tele-Onthaal: bel anoniem en gratis naar 106 (24u/7d) of chat via tele-onthaal.be. De Zelfmoordlijn kan je ook anoniem en gratis bereiken op het nummer 1813. Jongeren kunnen terecht op de website watwat.be, waar ze antwoorden en hulp kunnen vinden. Onderaan op de volgende webpagina kan je tips vinden om te praten met jongeren over dit onderwerp: zelfmoord1813.be/ik-ben-bezorgd-om-iemand/hoe-reageer-ik-op-verontrustende-berichten-op-sociale-media

Het is als begeleider niet eenvoudig om zulke zware onderwerpen aan te snijden. Zorg vooral een open gesprek en laat de juryleden zelf kiezen of ze erover willen praten. Meer tips kan je vinden in dit artikel: deleesjury.be/begeleiders/moeilijke-onderwerpen-behandelen

1. HET VERHAAL

1.1. Cover en titel

→ Sprak de titel van het boek je aan?

→ Wat valt er op aan de cover? Zou je dit boek zelf hebben meegenomen uit de winkel of bib? Waarom wel/niet?

→ Dit boek is een zelfstandig te lezen vervolg op “Zonder Titel”, een eerder boek van Erna Sassen, ook met illustraties door Martijn van der Linden. Wie meer wil lezen over deze personages, kan dus bij dit boek terecht.

Las een van de juryleden dit boek al?

Deze vragen kunnen ook gesteld worden als introductie voor de juryleden het boek zullen lezen.

1.2. Personages

- **Joshua** is 17 en kreeg als bijnaam ‘Rembrandt’, omdat hij zo mooi kan tekenen. Hij doet zijn best om de wereld te begrijpen. Vaak vindt hij mensen verwarrend en heeft hij tijd nodig om ze te begrijpen.
- **Dylan** is een echt heethoofd. Hij staat erop om Lindsey telkens te verdedigen tegen jongens die in haar geïnteresseerd zijn.
- **Sergio** is een paar jaar ouder dan de andere personages, maar zit nog bij hen in de klas. Hij is een stabiele, open jongen die de anderen graag steunt.
- **Lindsey** is een extravert, mooi meisje met uitdagende kledij, dat altijd een masker lijkt te dragen. Ze toont haar kwetsbare kant alleen aan wie ze echt vertrouwt.
- **Kato** is de oudere zus van Joshua. Ze begint een relatie met Sergio en vertelt Joshua heel wat over haar eigen seksleven.

→ Alle personages hebben heftige zaken meegemaakt. Op welke manier proberen ze dat te verwerken?

- **Joshua:** tekenen en er daardoor over gaan praten. Wanneer Lindsey bij hem komt poseren, heeft ze erg wijde, bedekkende kledij aan, wat hij niet van haar gewoonte is. Dankzij de tekeningen die Joshua maakt, durft hij met Lindsey te praten over belangrijke dingen en groeien ze dichterbij elkaar toe.
- **Dylan** heeft nog geen goeie manier gevonden om te praten over de moord op zijn zusje. Hij zette een tattoo (van een tekening die Joshua maakte), maar ontploft nog steeds vaak. Hij gedraagt zich ook erg beschermend naar Lindsey toe. Op het eind van het boek breekt Dylan en krijgt hij een paniekaanval. Op dat moment beseft Joshua dat erover praten echt kan helpen.
- **Sergio** heeft al een tijdje door hoe je best omgaat met emoties. Hij deinst er niet voor terug om te praten, andere jongens een knuffel te geven... Joshua zegt doorheen het boek ook vaak dat hij een goeie vriend is.
- **Lindsey** wordt door iedereen om haar heen gezien als een (seks)object. Daardoor gaat ze er publiekelijk over overdrijven, om de grapjes voor te zijn. Wanneer ze bij echte vrienden is, kleedt ze zich sober en durft ze te tonen dat ze kan dansen.

→ Joshua vertelt dit verhaal, hoe zou het anders beleefd worden door de ogen van een van de andere jongeren?

1.3. Stijl

De stijl van deze schrijfster is erg herkenbaar: korte zinnen, speciale typografie, een stream-of-consciousness-techniek, jongerentaal.

- **Korte zinnen.**
 - Waarom kiest de schrijfster in dit boek om vaak met korte, krachtige zinnen te werken? (Omdat ze op die manier echt de gedachten van het hoofdpersonage weergeeft, die niet in volzinnen denkt of in lange filosofische gesprekken.)
- **Speciale typografie:** in de tekst wordt vaak gebruikgemaakt van kleinere of grotere letters, alles in hoofdletters, schuine tekst of vette tekst.
 - Waarom kiest de schrijfster hiervoor? (Omdat ze zo nog meer nadruk kan leggen op de emotie in bepaalde woorden. Dit soort tekst wordt door jongeren ook vaak online gebruikt.)
- **Stream-of-consciousness-techniek:** Dit is een verteltechniek waarbij de schrijver probeert om de letterlijke gedachten van de hoofdpersoon weer te geven. Je leest letterlijk de ‘gedachtenstroom’ van dit personage.
 - Waarom zou de schrijfster daar in dit boek voor kiezen? (Omdat je zo echt goed inzicht krijgt in één personage. Je kan volgen waarom hij bepaalde beslissingen neemt en welke gedachten ermee gepaard gaan.)

- **Jongertaal:** in dit boek kan je, als je dat zou willen, een heleboel fouten tegen de grammatica en correcte zinsbouw terugvinden. Daarnaast staan er ook heel wat scheldwoorden en nieuwe woorden in.
 - Waarom kiest de schrijfster ervoor om deze taal te gebruiken? (Om ons nog dichter bij het hoofdpersonage te brengen. Dit personage gebruikt zelf deze taal en denkt dus ook zo.)
 - Het boek speelt zich af in Nederland, dat merk je aan de taal. Stoort je dit of vond je het net leuk?

In deze voorbeelden kan je die stijl terugvinden:

- “Ja, hoe leg je dat uit...
Lindsey
die heel erg goed kan dansen (maar ECHT)
op een podium
woooo
GEWELDIG FANTASTISCH BIZARMOOI” (p.60)
- “‘Ik vind jou ECHT aardig.’
Wat waarschijnlijk een groot compliment was, maar ik kon alleen maar denken:
Heb ik weer
BFF met Lindsey 😊
mooiste meid van Noord-Holland en omstreken.
Vandaar
NEEM GEEN BESTE VRIEND
als je op iets anders uit bent.” (p.154)

1.4. Illustraties

Boeken voor jongeren bevatten vaak weinig illustraties. Meestal moeten we het doen met alleen een cover. In dit boek spelen de illustraties wel een belangrijke rol. Je leest de tekst en illustraties samen zodat het net een echt dagboek/schetsboek is.

- Wat vond je van de illustraties in dit boek? Was het een meerwaarde of niet?
- Welke illustratie vond je de mooiste? Welke de minste? (Enkele diverse voorbeelden: p.18, p.33, p.69, p.104, p.129, p.140, p.165, p.187; p.256, p.269)
- Waarom koos de schrijfster ervoor om zo expliciet met illustraties te werken? (Ze helpen je om hoofdpersonage Joshua nog beter te begrijpen, aangezien hij zich uitdrukt met zijn tekeningen. Het boek voelt ook meer aan als een echt dagboek.)
- Lindsey toont wie ze is door dans, net zoals Joshua dat doet door zijn tekeningen.
Kan je uitleggen waarom ze dat doet? Op welke manieren kan je jezelf nog meer uitdrukken?

1.5. Einde

De laatste zinnen van het boek vatten alles prachtig samen:

- “Ik ben niet meer jaloers. Sergio is gewoon de beste.
Echt.
Beste vriend.
Maar je weet wat het is met beste vrienden.
Neem er nooit een.
Neem er een paar.”
 - Wat wil de schrijfster hiermee zeggen? (Dankzij elk van zijn vrienden leerde Joshua een soort vriendschap kennen, maar ook een manier van verwerken en omgaan met emoties. Iedereen doet dat op zijn eigen manier, waardoor we elkaar kunnen helpen en van elkaar kunnen leren.)
-

2. VERWERKING

2.1. Onderwijs

Joshua kent zijn vrienden vanop school. Ze zitten in het VMBO, dat kan je ongeveer vergelijken met het BSO in België.

→ Was je dit opgevallen? Had je al eens eerder een boek gelezen over jongeren in het beroepsonderwijs?

→ Met welke vooroordelen krijgen de personages te maken?

De representatie van beroepsjongeren is zeldzaam in jeugdliteratuur en daarom is het belangrijk dat Erna Sassen hen een stem geeft in haar werk. Ze gaat verder dan 'probleemgedrag', 'gebrek aan ambitie' en andere hardnekkige vooroordelen. Het boek toont de diversiteit aan talenten die jongeren kunnen hebben, ongeacht welke studierichting ze volgen.

2.2. Podcast

Wie graag de schrijfster zelf aan het woord hoort over haar schrijfproces en deze personages, kan luisteren naar aflevering 41 van de Grote Vriendelijke Podcast. Het gaat over het boek "Zonder Titel" maar uiteraard over dezelfde personages.

degrotevriendelijkepodcast.nl/afleveringen/aflevering-41-erna-sassen-m-m-v-martijn-van-der-linden/

3. VERDER LEZEN

- De bijzondere woorden van Gioia / Enrico Galiano (Luitingh-Sijthoff, 2019)
boekenzoeker.be/de-bijzondere-woorden-van-gioia
 - Dat soort vrienden / Meg Rosoff (Luitingh-Sijthoff, 2022)
boekenzoeker.be/dat-soort-vrienden
 - Pizzamaffia / Khalid Boudou (Moon, 2019)
boekenzoeker.be/pizzamaffia
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.